

Innehåll

Småföretagsbarometern.....	2
Sammanfattning av konjunkturläget i Södermanlands län	3
Det ekonomiska läget och Södermanlands läns näringslivsstruktur.....	5
<i>Sysselsättning</i>	7
<i>Orderingång</i>	8
<i>Tackat nej till order</i>	10
<i>Omsättning</i>	10
<i>Konjunkturindikatorn</i>	11
Lönsamhetsutvecklingen	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	16
Konjunkturrisker.....	18
<i>Politiska risker</i>	18
<i>Personliga risker</i>	19
Södermanlands tre regioner.....	20
<i>Södermanlands tre regioner – sysselsättning</i>	20
<i>Södermanlands tre regioner – orderingång</i>	21
<i>Södermanlands tre regioner – omsättning</i>	21
<i>Södermanlands tre regioner – konjunkturindikatorn</i>	22
<i>Södermanlands tre regioner – lönsamhet</i>	23
Appendix Finansiering.....	25
<i>Bankens lokala förankring och bemötande</i>	26

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. I år är det 30 års jubileum för Småföretagsbarometern.¹ Denna gång omfattar undersökningen 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och diagram kan hämta hem materialet från Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Sparbankernas Riksförbund och Företagarna. René Bongard, Rebecca Källström och Daniel Wiberg (Företagarna) är författare till denna publicering. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Sparbankerna

Företagarna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

¹ År 2014 gjorde vi ett uppehåll med undersökningen, så värdena för år 2014 är interpolerade.

Sammanfattning av konjunkturläget i Södermanlands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Södermanlands län är en av de svagare i riket. Det är enbart två län, Jämtland och Västermanland, som uppvisar en svagare konjunkturindikator i årets mätning. Detta ska jämföras med mätningen hösten 2013 då Södermanland hade rikets femte starkaste konjunkturindikator. I 2015 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 38, jämfört med rikets indikator på 64. Det beror främst på en kraftigt försvagad konjunktur för industriföretagen. Konjunkturindikatorn spås visserligen stiga till i nivå med riket inom ett års sikt.
- **Sysselsättningstillväxten** har minskat i Södermanland sedan höstmätningen 2013. I årets mätning är Södermanland det enda länet i riket som visar en negativ sysselsättningstillväxt. Minskningen beror på en negativ utveckling i såväl tjänste- som industrisektorn. Totalt sett säger 9 procent av Södermanlands småföretag att man har ökat sin personalstyrka medan 17 procent av företagen dragit ned personal. Nettotalet landar på därmed på -8, vilket kan jämföras med rikets nettotal om 9. Förväntningarna framåt är emellertid optimistiska och företagen tror att sysselsättningstillväxten återigen blir positiv det kommande året.
- **Orderingången** för länets småföretag har utvecklats svagt negativt sedan 2013. Nettotalet för orderingången i Södermanlands län har försvagats från 30 hösten 2013 till 23 i årets mätning. Rikets nettotal landar på 26. Försämringen beror främst på ett minskat antal order till industriföretagen. Sammantaget i länet är det 44 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 21 procent anger en vikande. På ett års sikt räknar länets företag, framförallt tjänsteföretagen, med en förbättrad orderutveckling.
- **Omsättningstillväxten** i Södermanlands län har minskat något sedan 2013. Det är framförallt industriföretagen som upplevt en lägre omsättningstillväxt. Nettotalet 24 är något under landet i genomsnitt (nettotal 29). Förväntningarna inför kommande år är emellertid optimistiska och i linje med riket. Totalt sett tror företagen i Södermanland på en omsättningstillväxt de kommande tolv månaderna som gör att nettotalet landar på 36, exakt som nettotalet för rikets förväntningar.
- **Tillväxten av lönsamheten** i industriföretagen i Södermanlands län har förstärkts, medan den försvagats i tjänsteföretagen. Från att industriföretagen haft ett negativt nettotal på -2 våren 2013 har lönsamheten stigit till 13 i årets mätning. Det är visserligen något under rikssnittet för sektorn (18), men ändå en klart förbättrad lönsamhet. Tjänsteföretagens lönsamhet har tvärt om mattats av något under perioden sedan förra mätningen. Nettotalet för lönsamhet i tjänsteföretagen i länet hamnar på 8,

riksgenomsnittet ligger på 18. Totalt sett i länet är det 33 procent av företagen som uppger en ökad lönsamhet.

- Företagen i Södermanlands län upplever betydligt sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Trots detta anser över hälften, 53 procent, av företagen i länet att de har **goda utsikter att expandera** på sikt. I riket är samma andel 67 procent.
- Svårt att finna lämplig arbetskraft är det absolut största **tillväxthindret** som Södermanlands småföretag upplever. Hela 29 procent uppger detta som största hinder, vilket är betydligt fler än i riket som helhet. Även höga arbetskraftskostnader (17 procent) och politisk oförutsägbarhet (12 procent) uppges utgöra ett tillväxthinder av många företag i länet.
- Den svaga inhemska konjunkturen är den **största konjunkturrisken** enligt över hälften av företagen i länet. Den följs av oro för den internationella konjunkturen och höga löneökningar. Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Södermanlands län, även om andelen som ser detta som en risk är färre än för riket som helhet. Liksom i riket som helhet upplever företagen i Södermanlands län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare, eller ägaren blir långvarigt sjuk.

Det ekonomiska läget och Södermanlands läns näringslivsstruktur

Under 2014 och i början av 2015 växte BNP och sysselsättningen i Sverige med stöd av växande inhemsk efterfrågan som i huvudsak byggde på stabil konsumtion. Sveriges exportsektor har dock haft en mindre positiv utveckling, samtidigt har efterfrågan gradvis förbättrats därmed kommer investeringar och ökad export att bidra till att läget förbättras. Efterfrågan i Europa kan förväntas fortsätta att förbättras något, om ingen allvarlig störning inträffar.

Den tröga exporttillväxten har flera skäl. När det gäller geografisk specialisering har Sveriges exportföretag drabbats av de vikande marknaderna i flera av de viktigaste mottagarländerna i EU. Sveriges export är starkt beroende av de andra EU-länderna eftersom nästan 70 procent av den svenska exporten går till EU.

Sysselsättningen återhämtade sig snabbare i Sverige än i de övriga EU-länderna efter finanskrisen. Men eftersom arbetskraften växer har arbetslösheten legat fast på cirka 8 procent under flera år, och är särskilt hög bland lågutbildade unga. Arbetsmarknadsläget är därför speciellt bekymmersamt för grupper som står längre från arbetsmarknaden.

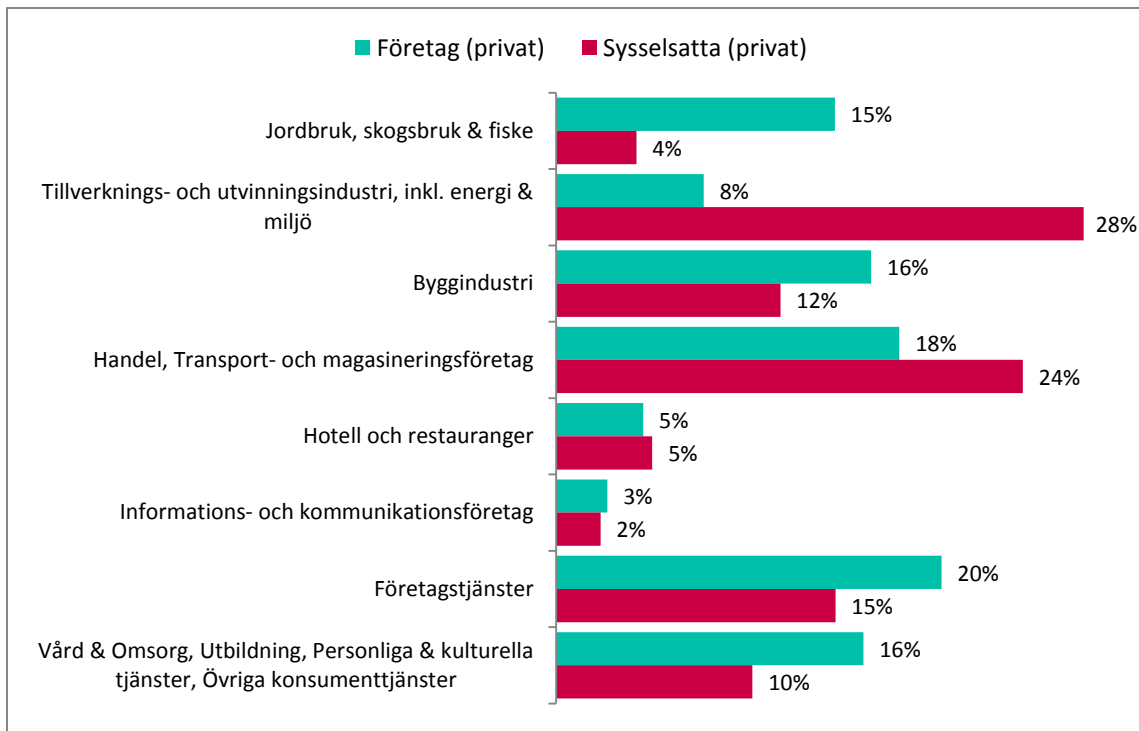
Läget i näringslivet kan alltså sammanfattas som något starkare. Konjunkturläget för tjänstesektorn bidrar positivt till uppgången, medan industrisektorn påverkar negativt. Sysselsättningen har sammantaget ökat och utvecklingen kan vara positiv framöver om inte något konjunkturhämmande inträffar. Även anställningsplanerna framöver är mer optimistiska än vid föregående mätning.

Tabell 1 Näringslivsstrukturen i Södermanlands län²

Södermanlands län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Totalt	12 616	15 539	105 675
Offentlig verksamhet	51	976	36 782
Övrig verksamhet	555	707	3 735
Privata företag	12 010	13 856	65 158
<i>andel privata företag av totala antalet</i>	95,2%	89,2%	61,7%
<i>andel småföretag av privata företag</i>	99,2%	98,9%	67,0%

² Statistiken avser företag med minst 1 sysselsatt person, år 2013. Med småföretag avses 1-49 sysselsatta. Källa: SCB

Figur 1 Fördelning av privata företag per bransch, antal företag och sysselsatta, 2013 (källa: SCB)

Småföretagsbarometern – Södermanlands län

Sysselsättning

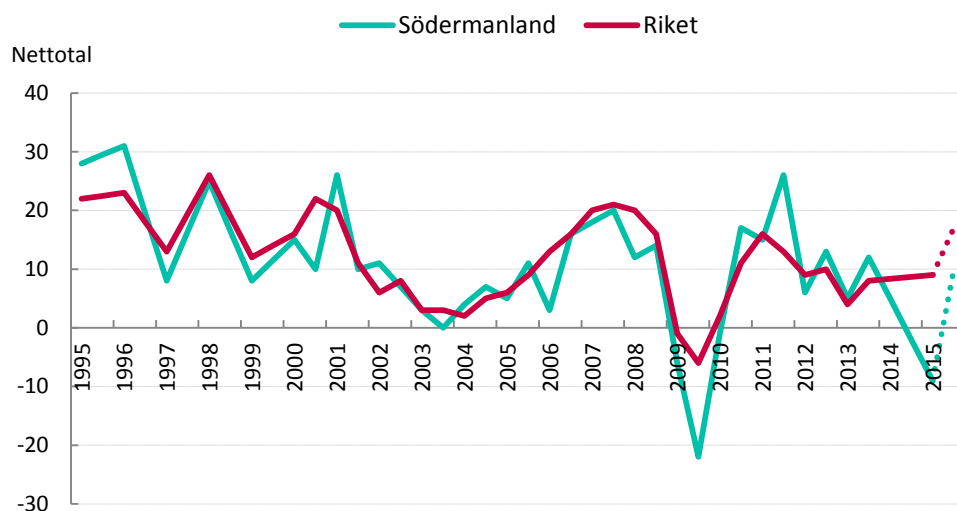
Sysselsättningsstillväxten har minskat i Södermanland sedan höstmätningen 2013, då nettotalet låg på 12 och var något högre än rikssnittet. I årets mätning är Södermanland det enda länet i riket som visar en negativ sysselsättningsstillväxt. Minskningen beror på en negativ utveckling i såväl tjänste- som industrisektorn. Totalt sett säger 9 procent av Södermanlands småföretag att man har ökat sin personalstyrka medan 17 procent av företagen dragit ned personal. Nettotalet landar på därmed på -8, vilket kan jämföras med rikets nettotal om 9. Ett nettotal över noll betyder det att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Eftersom länet har ett positivt nettotal (om än lågt) innebär det att sysselsättningen totalt sett ökar i länets företag.

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder inkluderas också som sysselsatta. Ett alternativt mått är sysselsättningsgrad, vilken mäter andelen av den arbetsföra befolkningen som är sysselsatta.

Sysselsättningen är av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Med fler i arbete kan vi producera mer och hushållens inkomster växer. Dessutom minskar statens utgifter bland annat genom att arbetslösheten kostar mindre samtidigt som skatteintäkterna ökar.

Figur 2 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995-2015

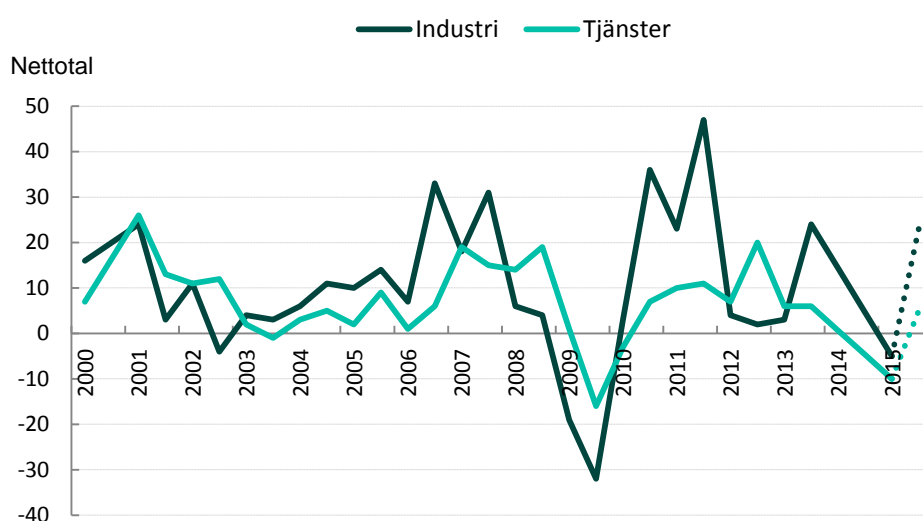

Sysselsättningsstillväxten har med andra ord sjunkit inom båda sektorerna. Inom industrisektorn har man inte haft ett negativt nettotal för sysselsättning sedan slutet av 2009, men i årets mätning har nettotalet fallit till -5. Riksgenomsnittet för sektorn i riket (11). Värt

att uppmärksamma är att industriföretagen vid mätningen 2013 trodde att de skulle behöva minska personalstyrkan framöver, om än inte så kraftig negativ utveckling som de nu upplever. Inom tjänstesektorn har utvecklingen också varit negativ, och nettotalet landar på -10, jämfört med rikssnittet för sektorn på 9.

Förväntningarna framåt är emellertid optimistiska och företagen tror att sysselsättningsstillväxten återigen blir positiv det kommande året. Båda sektorerna planerar att öka personalstyrkan. Nettotalet förväntas ligga på 23 inom industrin och 5 inom tjänsteföretagen på ett års sikt, vilket för industriföretagen till och med är över rikssnittet för sektorn.

Figur 3 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Södermanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

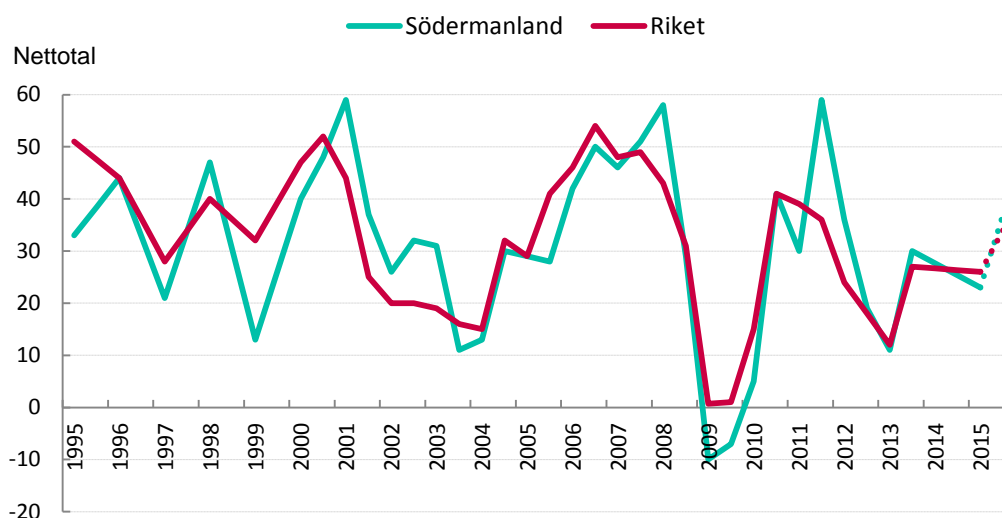
Orderingång

Orderingången för länets småföretag har utvecklats svagt negativt sedan 2013. Nettotalet för orderingången i Södermanlands län har försvagats från 30 hösten 2013 till 23 i årets mätning. Rikets netttotal landar på 26. Försämringen beror främst på ett minskat antal order till industriföretagen. Sammantaget i länet är det 44 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 21 procent anger en vikande. På ett års sikt räknar länets företag, framförallt tjänsteföretagen, med en förbättrad orderutveckling.

Orderingång

Med orderingång menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period.

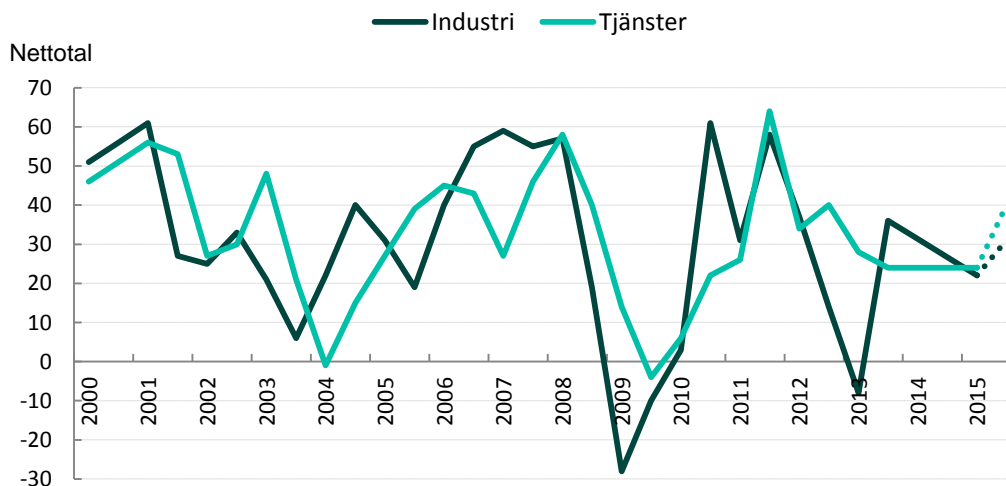
Figur 4 Orderutveckling (nettotal) i Södermanlands län och riket 1995-2015

Den försämrade orderingen beror alltså främst på kraftigt minskad ordergång för industriföretagen, som gått från netttotal 36 till netttotal på 22. Det är svagare än sektorns rikssnitt på 32.

Inom tjänstesektorn har nettotalet legat still på 24. Det är varken sämre eller bättre än sektornsnittet för riket, som också ligger på 24. Båda sektorerna är positiva inför framtiden, tjänstesektorn tror på en relativt sett större ökning av orderingen det kommande året än industrisektorn.

Figur 5 Ordergång (nettotal) i Södermanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

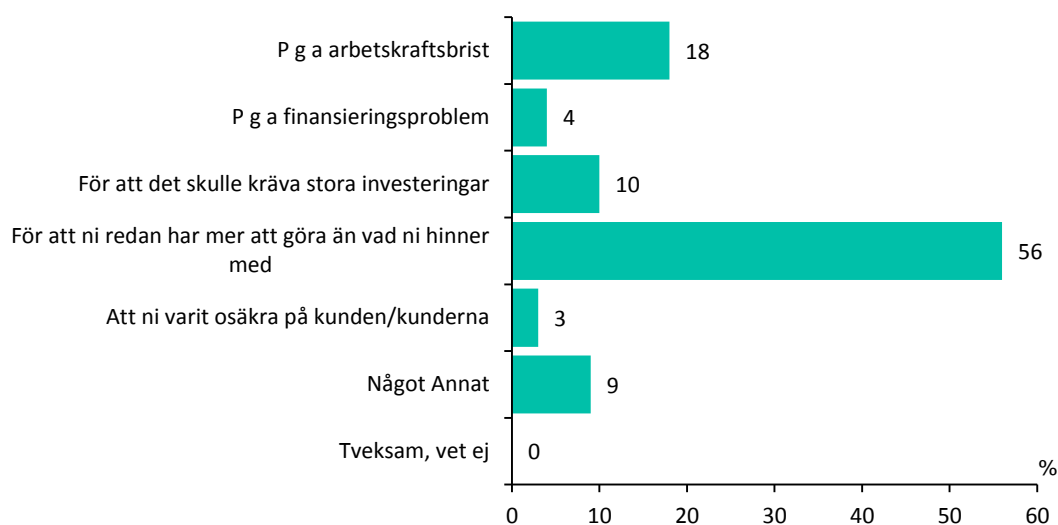

Till skillnad från de sörmländska företagens tro om framtida order finner Konjunkturinstitutet i sina löpande mätningar under våren 2015 att företagen är mer negativa om storleken på kommande orderstockar och varulager samt att förväntningarna på produktionsvolymen har justerats ned.

Tackat nej till order

31 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order under det senaste året. Det är en lägre andel än snittet för riket (37 procent). Bland tjänsteföretagen är det bara 24 procent som tvingats tacka nej, betydligt färre än bland de tillverkande företagen där hela 48 procent tackat nej. Den huvudsakliga anledningen är att företagen uppger att de redan har mer att göra än de hinner med (56 procent av de som tackat nej) men även arbetskraftsbrist anges av 18 procent som en anledning.

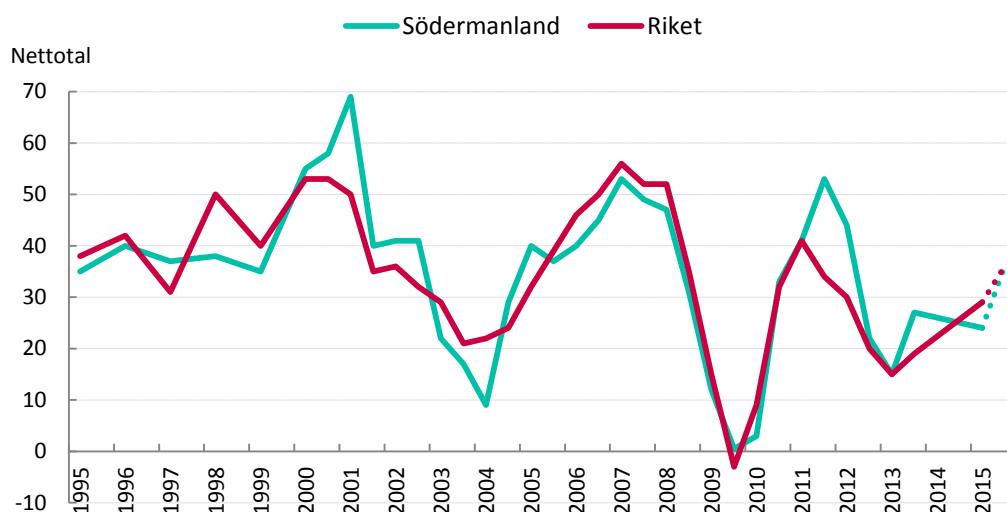
Figur 6 Tackat nej till order

Omsättning

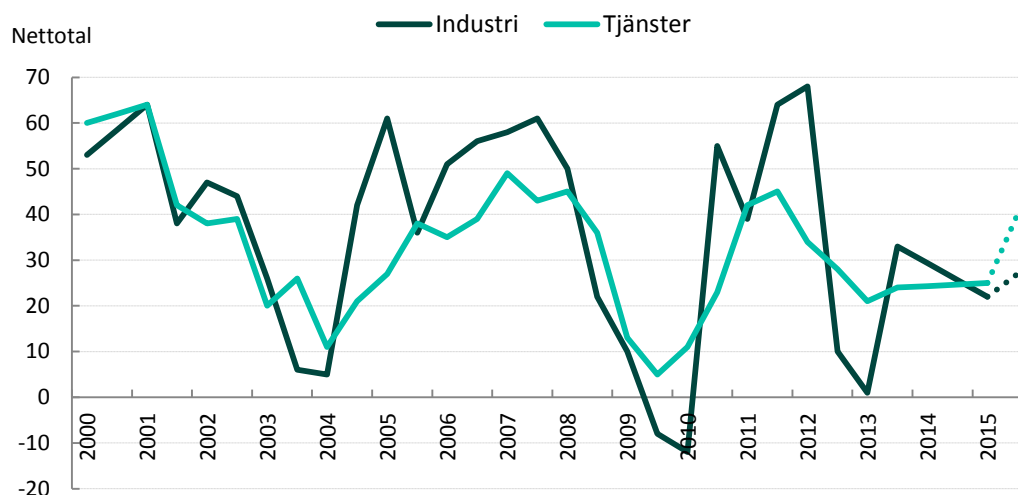
Omsättningstillväxten i Södermanlands län har minskat något sedan 2013. Det är framförallt industriföretagen som upplevt en lägre omsättningstillväxt. Nettotalet 24 är något under landet i genomsnitt (nettotalet 29). Förväntningarna inför kommande år är emellertid optimistiska och i linje med riket. Totalt sett tror företagen i Södermanland på en omsättningstillväxt de kommande tolv månaderna som gör att nettotalet landar på 36, exakt som nettotalet för rikets förväntningar.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995-2015

Det är med andra ord industriföretagen som upplevt en minskad omsättningstillväxt sedan förra mätningen. Industriföretagen i Södermanlands län har ett netttotal på 22, jämfört med 33 som sektorns rikssnitt. Tjänstesektorns netttotal är 25, enbart något svagare än rikets sektorsnitt på 28, och kan jämföras med 24 i höstmätningen 2013. Inför det kommande året tror båda sektorerna på en positiv utveckling av omsättningen. Tjänsteföretagen är relativt sett mer optimistiska än industriföretagen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Södermanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Konjunkturindikatorn

Nu har vi gått igenom utvecklingen av sysselsättning, ordergång och omsättning för länets småföretag. Genom att addera netttotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2015 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 38, jämfört

med rikets indikator på 64. Södermanland är därmed det tredje svagaste länet i riket avseende konjunkturindikatorn, näst efter Västermanland och Jämtland.

Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Södermanlands län försämrades dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 120, bottnade index 2009 med ett värde på -29. Det var en lika djupare nedgång än för riket som helhet.

Konjunktur

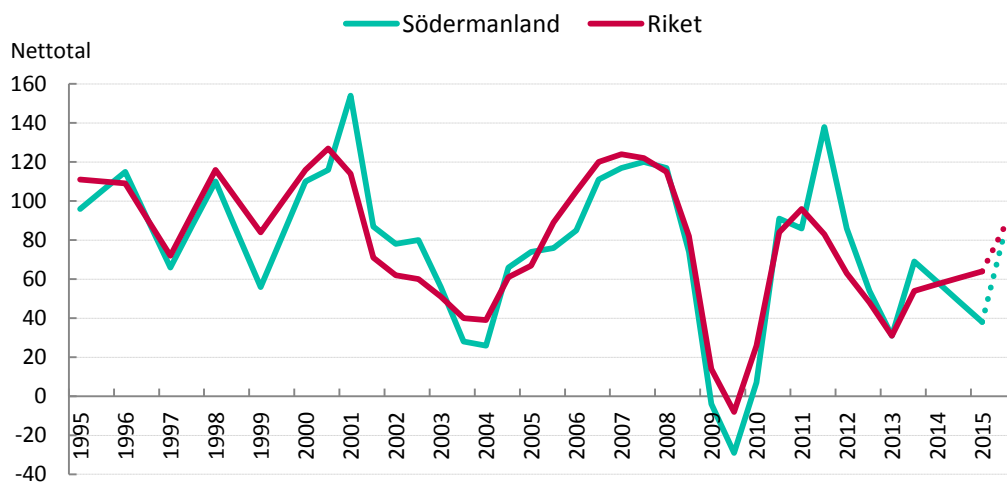
Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det rådande ekonomiska tillståndet i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när industrin har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att det är låg arbetslöshet och investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfrågan på deras varor eller tjänster, har de svårt att behålla personal och göra nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

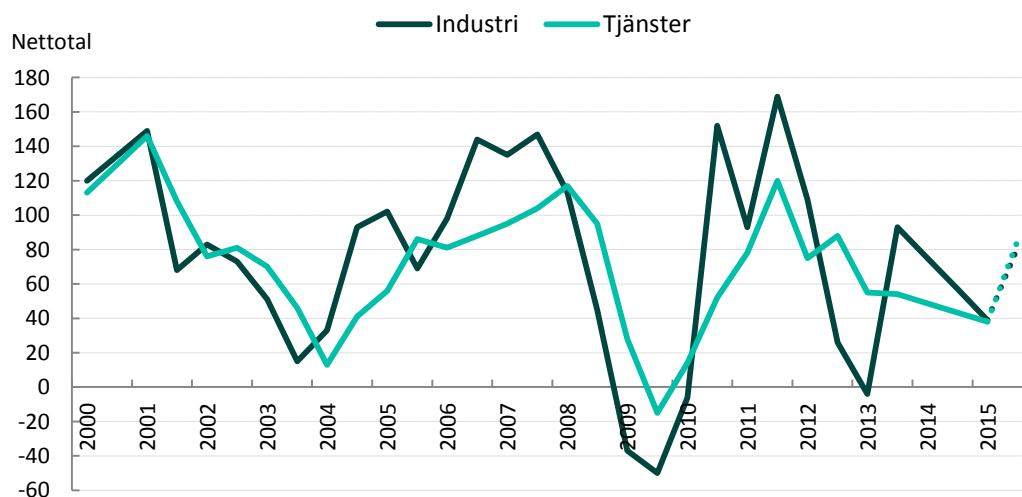
Efter en återhämtning 2010-2012 fick länet ännu en dipp, men gjorde en svag återhämtning i slutet av 2013. Nu tycks dock ännu en konjunktursvacka vara ett faktum, främst till följd av en kraftigt försvagad konjunktur för industriföretagen. Konjunkturindikatorn spås visserligen stiga till i nivå med riket inom ett års sikt. Det är bara att hoppas att en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld inte sätter käppar i hjulet för den konjunkturuppgången.

Figur 9 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995-2015

Under det kommande året räknar industrisektorn, som i årets mätning visar en kraftigt försvagad konjunkturindikator, med en stark uppgång. Indikatorn stiger från 39 till 81. Tjänsteföretagen, som i årets mätning ligger på en indikator som är svagare än riksnittet (38 mot 61) räknar också med en förstärkt indikator (85) på ett års sikt.

Figur 10 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Södermanlands, industri- och tjänstesektor 2000-2015

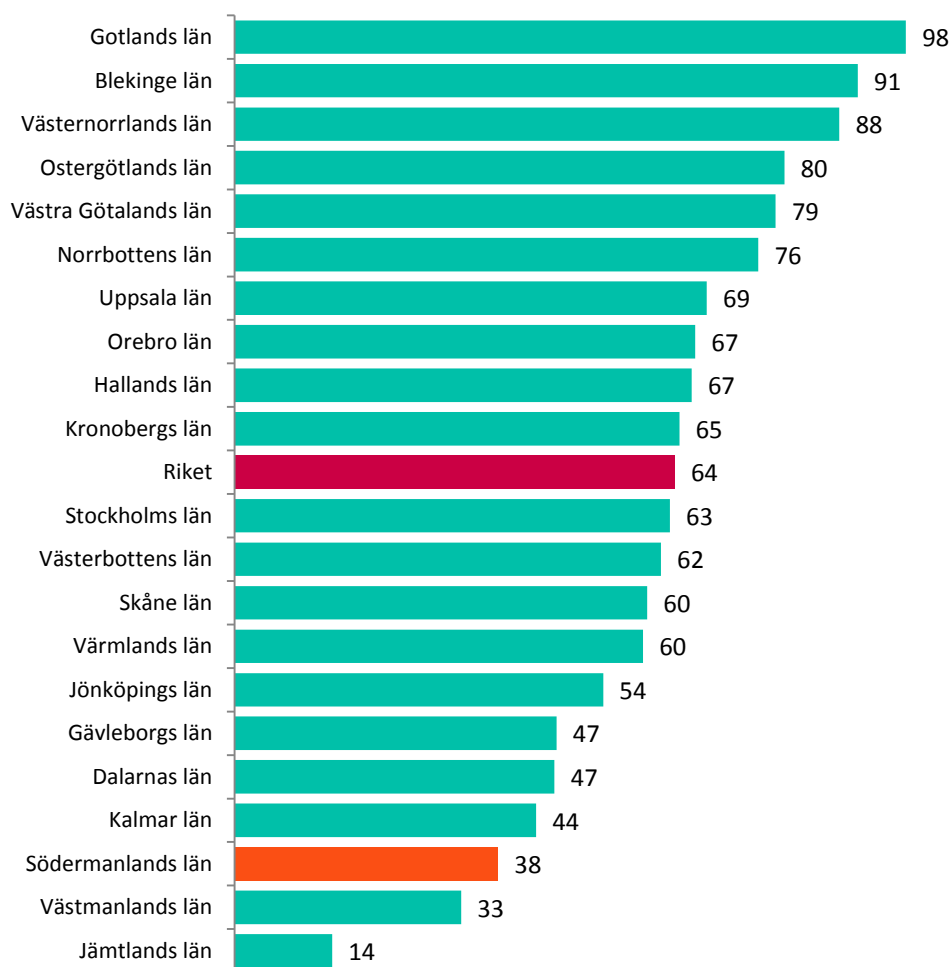

Småföretagsbarometerns resultat bekräftas i stort av Konjunkturinstitutet, som kontinuerligt analyserar hushållens och företagens syn på det ekonomiska läget.

Enligt Konjunkturinstitutet har konfidensindikatorerna för bygg- och anläggningsverksamhet, detaljhandel och privata tjänstenärings stigit. Samtidigt har tillverkningsindustrins konfidensindikator fallit. Även hushållens konfidensindikator minskade mellan mars och april enligt Konjunkturinstitutets mätningar. För bygg- och anläggningsverksamhet och detaljhandel visar konfidensindikatorerna på ett starkare läge än normalt, medan tillverkningsindustrins konfidensindikatorer hamnar på nivåer under det historiska genomsnittet. Läget i de privata tjänstenäringsarna är något starkare än normalt.

För den sammavägda konjunkturindikatorn placerar sig Södermanlands län under riksgenomsnittet. En trolig förklaring är det lokala näringslivets industristruktur. Placeringen tyder också på att det lokala företagsklimatet även fortsättningsvis behöver utvecklas och värnas på regional och lokal nivå.

Figur 11 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2015

Lönsamhetsutvecklingen

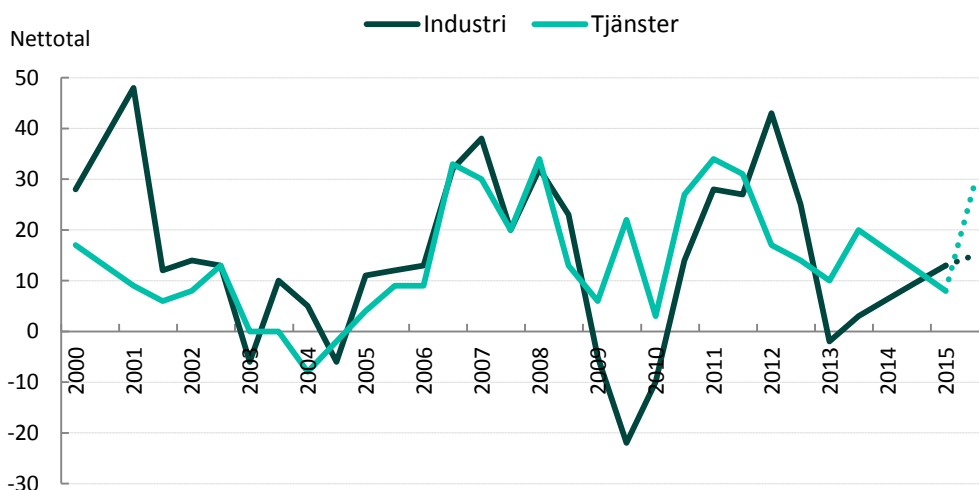
Lönsamheten dikterar till stor del företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar. Från 2013 har lönsamheten i industriföretagen i Södermanlands län förstärkts, medan den försvagats i tjänsteföretagen. Från ett negativt netttotal på -2 våren 2013 har lönsamheten stigit till 13 i årets mätning. Det är visserligen något under rikssnittet för sektorn (18), men ändå en klart förbättrad lönsamhet. Tjänsteföretagens lönsamhet har tvärt om mattats av något under perioden sedan förra mätningen. Nettotalet för lönsamhet i tjänsteföretagen i länet hamnar på 8, riksgenomsnittet ligger på 18. Totalt sett i länet är det 33 procent av företagen som uppger en ökad lönsamhet.

Lönsamhet

Om man är intresserad av att se om ett företag har gått bra eller dåligt räcker det inte bara med att titta på hur stor vinsten är räknat i kronor och ören. Vinsten, eller resultatet, måste ställas i relation bland annat till företagets storlek, när denna typ av mer relativt mått på vinst avses talar man om företagets lönsamhet.

Utvecklingen framöver ser ljus ut, och avspeglar återhämtningen i konjunkturen. Både industri- och tjänsteföretagen i länet är optimistiska om utvecklingen framöver. Även om tjänsteföretagen spår en betydligt starkare lönsamhetsutveckling än industriföretagen, de är till och med något mer optimistiska om lönsamhetsutvecklingen än genomsnittet för sektorn.

Figur 12 Lönsamhetsutveckling (nettotal) i Södermanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Företagens prisförväntningar

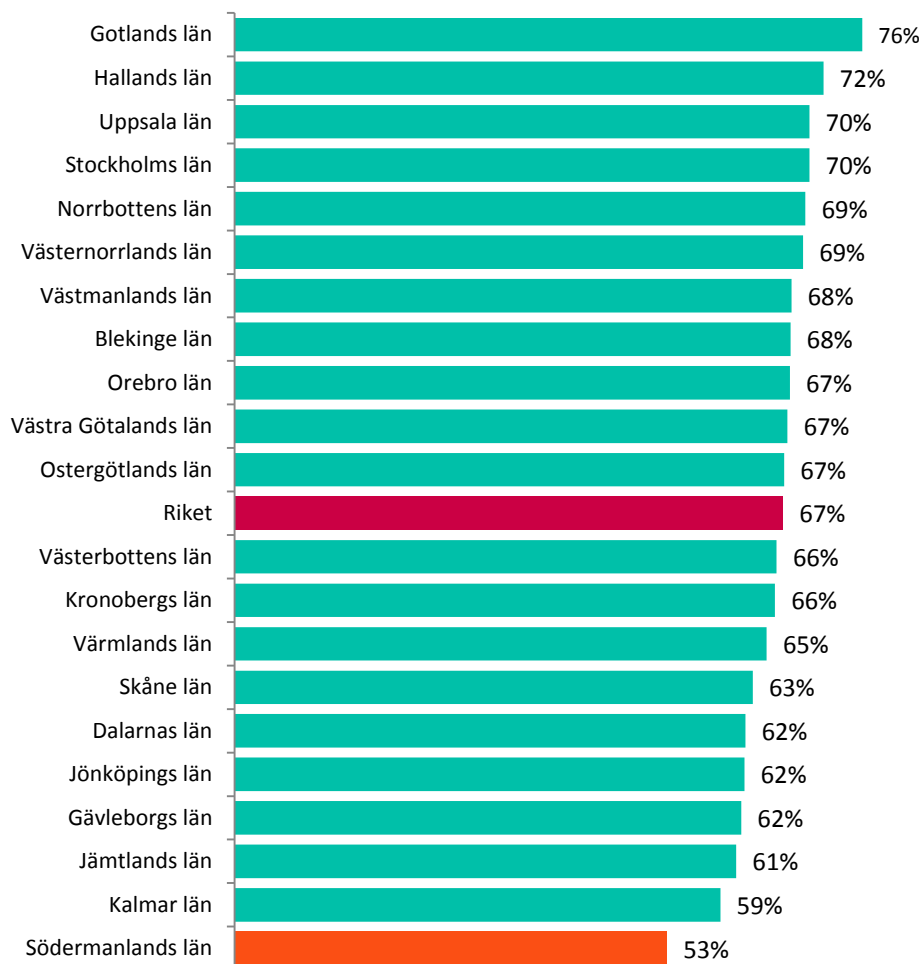
Den svaga konjunkturen till trots så är andel företag som räknar med att kunna höja priserna kommande år relativt stor. Södermanlands företag har förväntningar gällande prisutvecklingen som är något lägre än genomsnittet för riket. Av industriföretagen tror 26 procent av företagen på prisökningar och av tjänsteföretagen 31 procent. Inom industrin i riket som helhet är det 34 procent av företagen som tror på högre priser på riksnivå, motsvarande siffra för tjänstesektorn är 36 procent.

Prisutvecklingen för de svenska företagens varor tyder inte på några större problem med konkurrenskraften jämfört med våra handelspartners. Även om den reala effektiva växelkursen ökade mellan 2010 och 2013. Sedan 2014 har Riksbanken kraftigt ställt om penningpolitiken utformning med bl.a. negativ reporänta. Omfattande köp av statsobligationer har också bidragit till en svagare krona. Förhoppningen är att detta ska ge exporten en skjuts framåt och därmed bidra till en positiv prisutveckling framöver.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

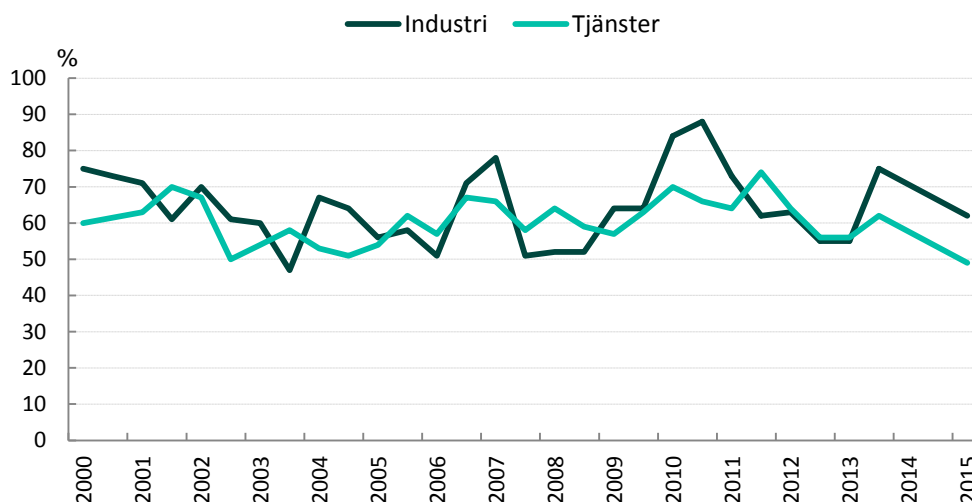
Företagen i Södermanlands län upplever betydligt sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Trots detta anser över hälften, 53 procent, av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt.

Figur 13 Företagens expansionsutsikter (netttotal) per län och i riket 2015

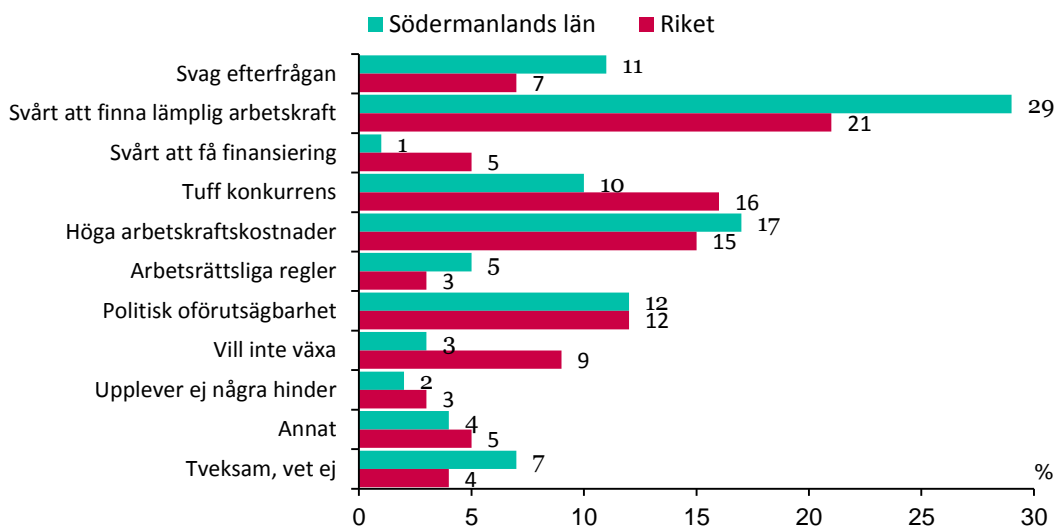
De något dystra framtidsutsikterna finns både i tillverkningsindustrin och bland tjänsteföretagen. Bland industriföretagen ser 62 procent goda expansionsutsikter, jämfört med knappt 50 procent av tjänsteföretagen.

Figur 14 Expansionsutsikter (netttotal) i Södermanlands län, industri- och tjänstesektorn 2000-2015

Svårt att finna lämplig arbetskraft är det absolut största tillväxthindret som Södermanlands småföretag upplever. Hela 29 procent uppger detta som största hinder, vilket är betydligt fler än i riket som helhet. I mätningen 2013 steg denna tillväxthämmande faktor kraftigt i länet och då var det 28 procent som angav det som största hinder (jämfört med 18 procent i riket). Även höga arbetskraftskostnader (17 procent) och politisk oförutsägbarhet (12 procent) uppges utgöra ett tillväxthinder av många företag i länet. Positivt att notera är att betydligt färre företag i länet, än i riket, uppger att de inte vill växa.

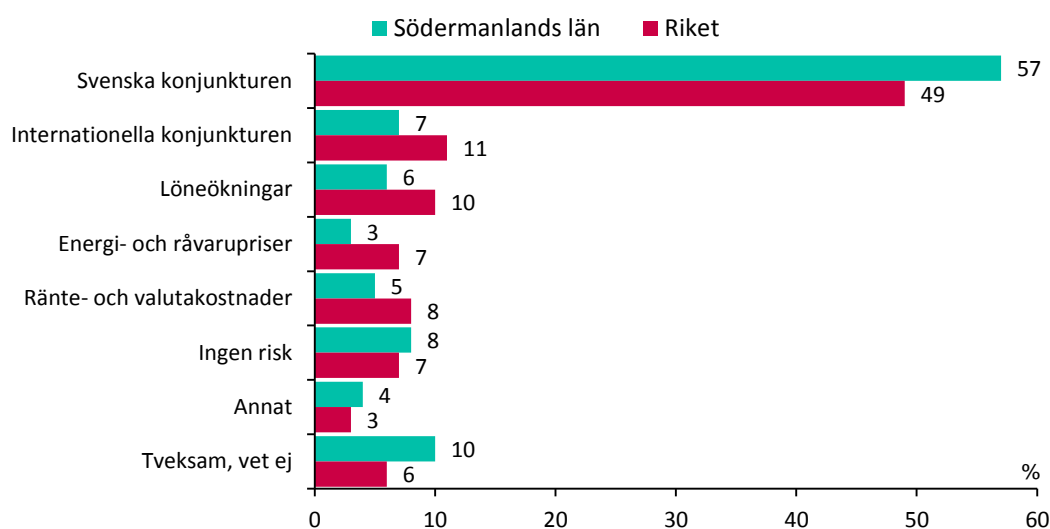
Figur 15 Tillväxthinder enligt företagen i Södermanlands län och i riket 2015 (procent)

Konjunkturrisiker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt över hälften av företagen i länet. Den följs av oro för den internationella konjunkturen och höga löneökningar.

Figur 16 Vilken anser du är den största konjunkturrisken för ert företag?

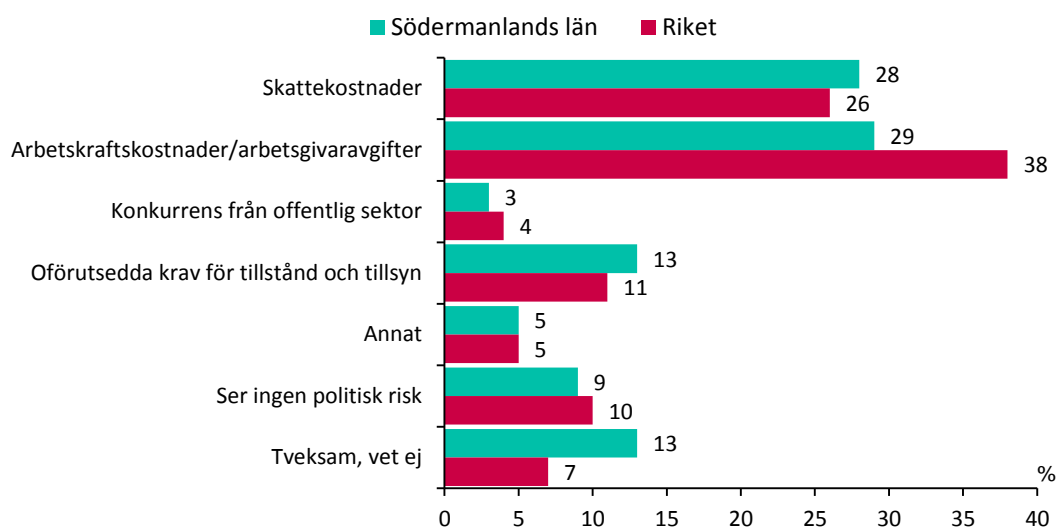
Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt på riksnivå och företagen överlag fortsatt är optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

För att fördjupa förståelsen kring företagets syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker och personliga risker.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Södermanlands län, även om andelen som ser detta som en risk är färre än för riket som helhet. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. Konkurrens från den offentliga sektorn och oförutsedda krav ligger ungefär i snitt med riket.

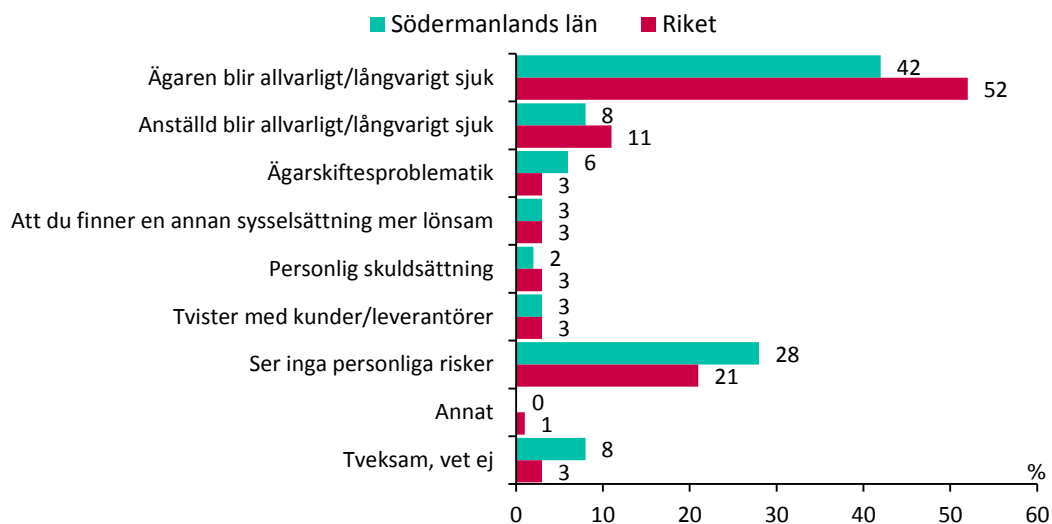
Figur 17 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Personliga risker

Liksom i riket som helhet upplever företagen i Södermanlands län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare, eller ägaren blir långvarigt sjuk. Dock är andelen som ser denna riskfaktor något lägre i Södermanland än riket. I Södermanlands län anser också dubbelt så många företag, som i riket som helhet, personliga risker i samband med generations- och ägarskiften.

Figur 18 Vilken anser du är den största personliga risken för ert företag?

Södermanlands tre regioner

Historiskt har länet legat på en relativt sett låg konjunkturindex oavsett om konjunkturen varit stigande eller minskande. Det kan bero på att olika delar av länet uppvisar en kraftigt olikartad konjunkturutveckling. Det finns därför en efterfrågan om en mer detaljerad barometer för Södermanland. Vi vill med nedanstående avsnitt ge en bild av hur konjunkturläget skiljer sig åt i olika delar av Södermanland.

Vid uppdelning av Södermanland i olika regioner används följande indelning som genomgående används i hela Barometern.

Nyköping/Oxelösund utgörs av kommunerna Nyköping, Oxelösund, Trosa och Gnesta.

Eskilstuna utgörs av kommunerna Eskilstuna och Strängnäs.

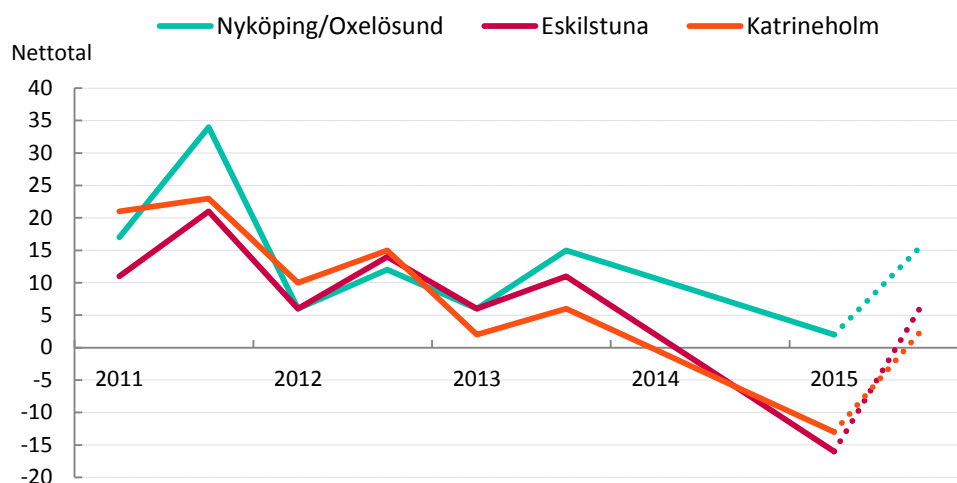
Katrineholm utgörs av kommunerna Katrineholm, Vingåker och Flen.

Södermanlands tre regioner – sysselsättning

I årets mätning är sysselsättningsstillväxten svag i samtliga tre regioner. Den absolut svagaste utvecklingen ser vi i Eskilstuna, med ett nettotal på -16 (11)³. Nettotalet för Katrineholm är -13, vilket betyder att fler företag i båda regionerna drar ned antalet anställda än ökar. Enbart Nyköping/Oxelösund visar ett positivt (om än mycket svagt) nettotal på 2.

Inför det kommande året spår allt tre delregioner att sysselsättningsstillväxten blir positiv. Nyköping/Oxelösund antas fortsatt ha den starkaste utvecklingen.

Figur 19 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2015

³ Mätningen hösten år 2013 i parentes.

Södermanlands tre regioner – ordergång

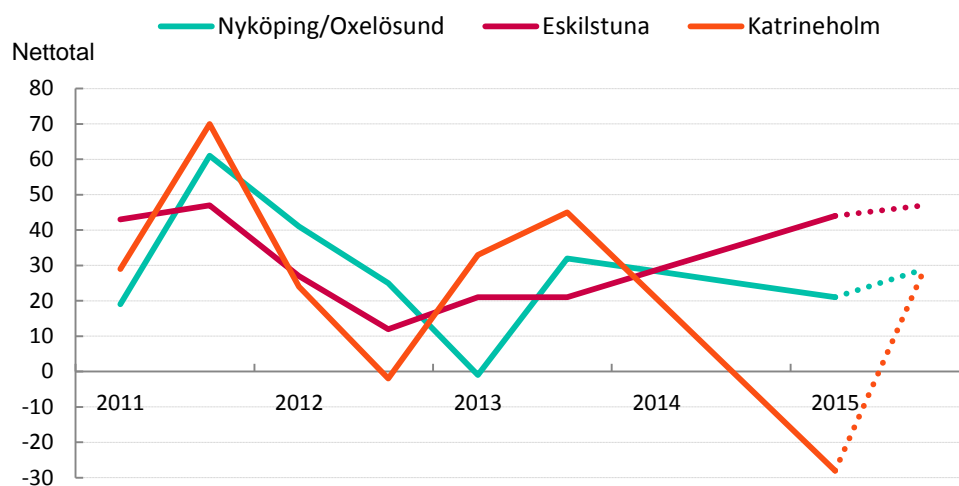
I årets mätning ser vi att tillväxten i ordergång varit som snabbast i Eskilstuna, den region som vid mätningen hösten 2013 hade det lägsta nettotalet avseende ordergången.

Eskilstunas netttotal är i år 44 (21). Nyköping/Oxelösund landar på 21 (32) och Katrineholm på -28 (45), dvs. det är fler företag som har ett minskat antal order än ett ökande antal.

Inför det kommande året spår samtliga delregioner att ordergången blir positiv.

Katrineholms utveckling är starkast och deras ordergång blir återigen positiv med ett netttotal på 29. Den svagaste utvecklingen spår Eskilstuna, som förväntar sig ett ökat netttotal från 44 till 47.

Figur 20 Orderutveckling (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2015

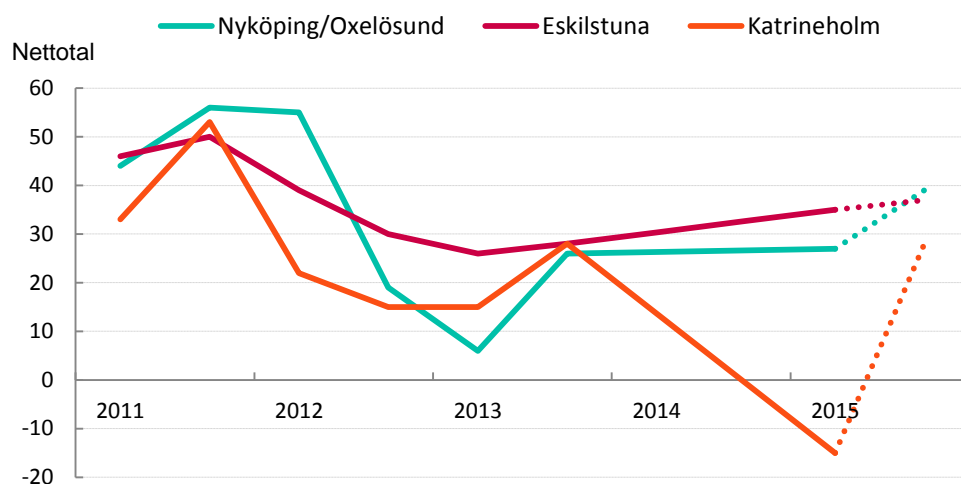
Södermanlands tre regioner – omsättning

Omsättningsutvecklingen spretar i de olika delregionerna. Eskilstunas netttotal går från 28 hösten 2013 till 35 i årets mätning, och är den starkaste regionen i länet. I

Nyköping/Oxelösund går nettotalet från 26 till 27. Katrineholm har fått uppleva att omsättningen mattas av. Nettotalet landar på -15 (28).

Samtliga regioner tror på en ökad omsättningstillväxt, där Katrineholm spår starkast utveckling. Nettotalet spås landa på 28 (precis som vid mätningen hösten 2013). I Eskilstuna är prognosen en svag positiv utvecklingen från 35 till 37 och i Nyköping/Oxelösund går den från 27 till 39.

Figur 21 Omsättningsutveckling (nettotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2015

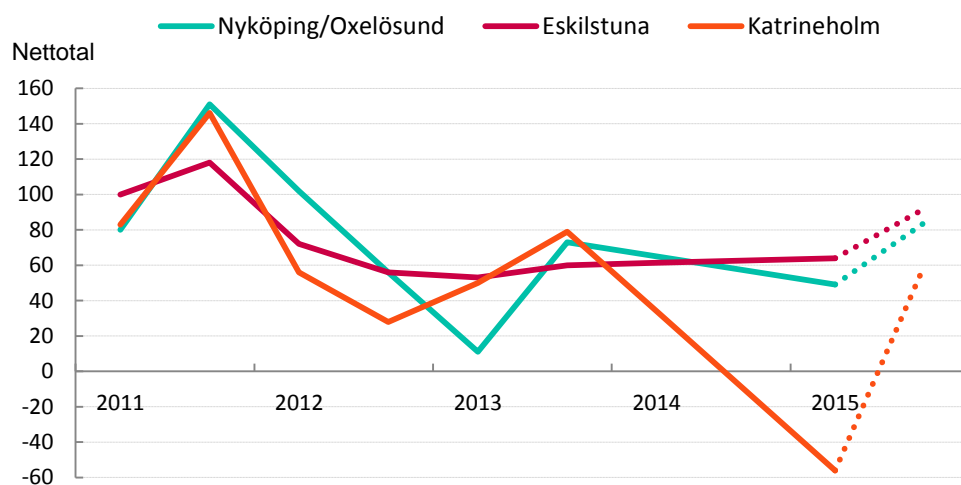

Södermanlands tre regioner – konjunkturindikatorn

När vi adderar nettotalen för sysselsättning, ordergång och omsättning får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i delregionerna. Den starkaste konjunkturindikatorn på 64 finner vi i Eskilstuna (60), som presterat starkast inom delfaktorerna ordergång och omsättning, men varit svagast avseende sysselsättningen. Eskilstuna hade den svagaste indikatorn vid förra mätningen. Nyköping/Oxelösund har en indikator på 49 (73) medan Katrineholms indikator är negativ på -56. Katrineholm hade den starkaste indikatorn (79) vid höstmätningen 2013.

Samtliga delregioner spår att konjunkturen stärks framöver. Starkast konjunkturindikator på ett års sikt förväntar sig Eskilstunaregionen, med en indikator på 92. Det är något över såväl den förväntade indikatorn för riket på 87 och länet på 84. Svagast indikator, men relativt sett snabbast ökning, spås i Katrineholmsregionen. Indikatorn stiger till 60.

Figur 22 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2015

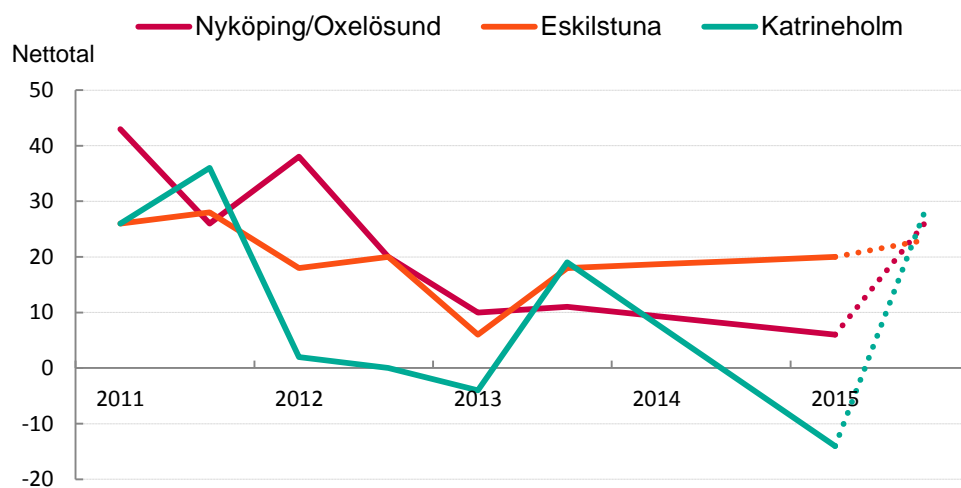
Södermanlands tre regioner – lönsamhet

Enbart Eskilstunaregionen ser en ökad (om än svagt) lönsamhet sedan mätningen hösten 2013. Nettotalet för lönsamhet har gått från 18 till 20. 29 procent av företagen i Eskilstuna säger att lönsamheten ökat, medan 19 procent uppger att den minskat.

Lönsamhetsutvecklingen framåt är fortsatt svagt positiv, nettotalet spås landa på 23.

Nyköping/Oxelösund har ett nettotal för lönsamhet på 6, vilket betyder att lönsamheten försvagats något sedan mätningen 2013 (netttotal 11). Framöver ser man emellertid en relativt stark lönsamhetsutveckling med ett nettotal som spås landa på 26 inom en tolv månaders period. Katrineholms nettotal är i årets mätning negativ på -14. Vid mätningen hösten 2013 hade regionen starkast lönsamhetsutveckling med nettotal 19. På ett års sikt ser Katrineholmsregionens företag den starkaste utvecklingen av lönsamheten och nettotalet spås bli 28.

Figur 23 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2015

Appendix Finansiering

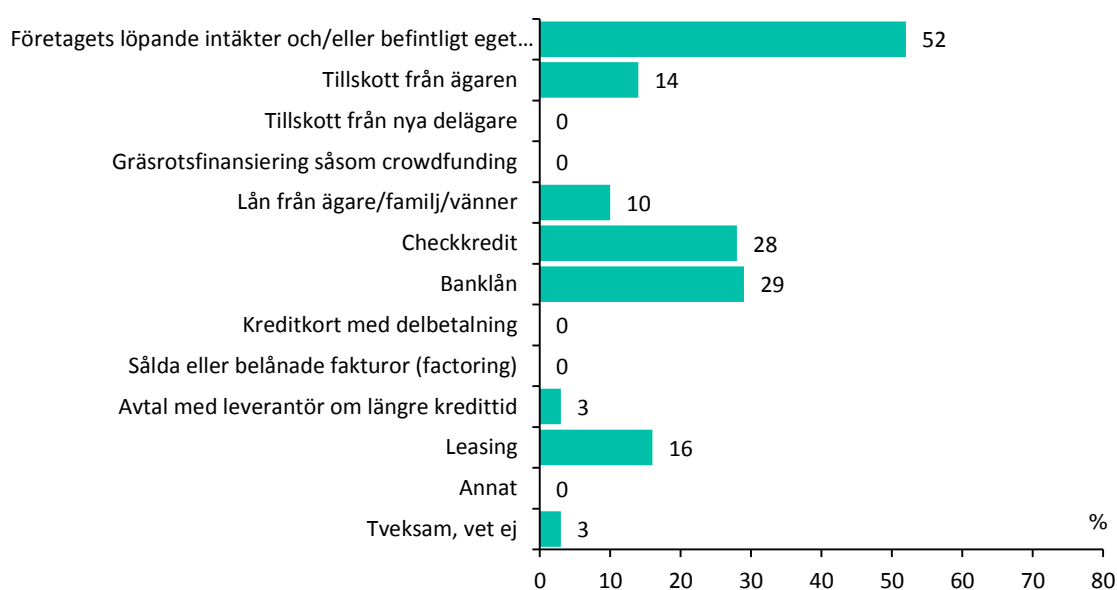
Finanskrisen slog kraftigt mot de små företagens möjligheter att finansiera sig. Även nu flera år efter finanskrisen anser många småföretag att det är svårt att få extern finansiering för att utöka verksamheten och att anställa, detta har visats in en rad undersökningar förutom av Företagarna bl.a. av Världsbanken.⁴

Finansieringssvårigheterna kan ha flera olika förklaringar. Den viktigaste faktorn är dock svårigheterna att få nya krediter och att utvidga befintliga banklån samt den höga kostnaden för banklån. Kostnaderna för banklån och krediter till företag tycks fortfarande vara höga i förhållande till aktiemarknadens avkastning och det låga ränteläget. Troliga förklaringar är bristfällig information mellan kreditgivare och låntagare, men också regelverk som påverkar finansieringsaktörernas utlåning till företag. Vissa regionala skillnader tycks också finnas vad gäller bankernas roll som kreditgivare till företag i regionen.

Majoriteten av alla företag använder egna medel i form av löpande intäkter och befintligt kapital till att finansiera företagets investeringar. En relativt stor andel av alla företag använder också checkkredit för att finansiera löpande verksamhet och investeringar. Skillnaden i ränta på utnyttjad checkkredit kan förväntas vara betydande mellan företag i olika storleksklasser, baserat på antal anställda etc. Räntekostnaderna kan därför vara betydligt högre för de mindre bolagen och generellt högre än vad som kan förväntas av det allmänna ränteläget i ekonomin.

I många företag finansieras också stora delar av investeringarna med tillskott eller lån från ägaren samt dennes familj. Detta resultat beskriver på ett tydligt sätt hur företagande innebär en betydande privatfinansiell risk för företagaren och dennes familj.

Figur 24 Finansieringssätt (företag som har investerat)

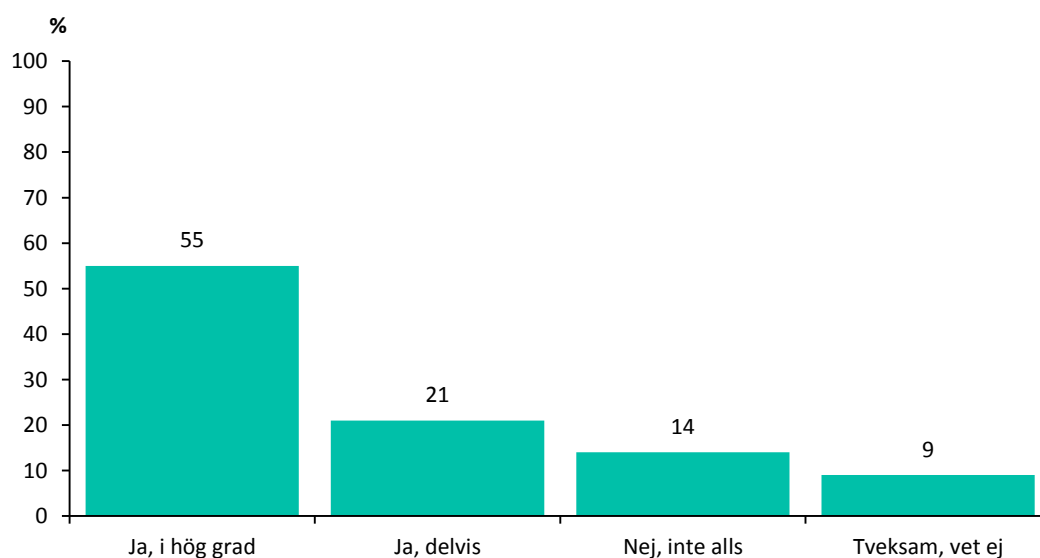
⁴ Sweden's Business Climate A Microeconomic Assessment, World Bank 2015.

I Företagarnas senaste finansieringsrapport svarade 47 procent av företagen att de upplever det som ganska eller mycket svårt att få extern kredit för att finansiera företagets investeringar och löpande verksamhet. Större företag har emellertid ofta betydligt lättare att finansiera sin verksamhet och investeringar med extern finansiering.⁵

Bankens lokala förankring och bemötande

Omkring hälften av alla företag i landet anser att deras bank har en hög grad av lokal förankring (48 procent), i Södermanland är det något fler (55 procent). 28 procent av landets företag upplever att banken delvis har en lokal förankring, medan motsvarande siffror i länet istället är något lägre. Samtidigt är det totalt sett nästan var femte företag som upplever att deras bank inte har någon lokal förankring i landet som helhet medan den andelen är lägre (14 procent) i Södermanlands län.

Figur 25 Upplever du att företagets bank har en lokal förankring?

⁵ Se bl.a. Småföretagen vill växa – men saknar finansiering, Företagarnas finansieringsrapport 2015.

När det gäller bankernas rådgivande roll till företagen upplever 57 procent av företagen på riksnivå att de får ett delvis eller i hög grad personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor. Bland företagen i Södermanland är motsvarande andel 59 procent, dvs. något fler upplever ett engagerat bemötande.

Figur 26 Upplever du att ni får ett personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor?

